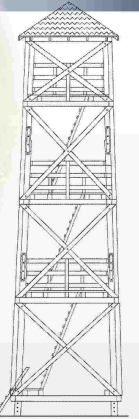


NÁUČNÝ CHODNÍK POVAŽSKÝ INOVEC

MARHÁT



stará rozhľadňa a projekt novej

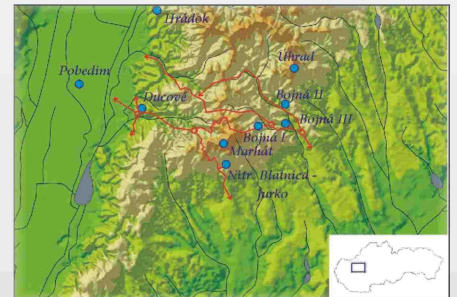
Vrch Marhát (748,2 m) predstavuje dominantu južnej časti pohoria Považský Inovec. Nachádza sa nad obľúbeným turistickým cieľom - románskou rotundou sv. Juraja v katastri obce Nitrianska Blatnica. Na vrchu sa nachádzalo výšinné sídlisko, ktoré patrí do neskorej doby bronzovej a staršej doby železnej a dáva sa do súvislosti s osídlením v blízkych polohách Jurko a Púšť (kataster obce Nitrianska Blatnica). Hradisko bolo opevnené valom s kamennou deštrukciou. V ďalších obdobiach bolo hradisko využívané ako útočisko, keď sa v nepokojných časoch stiahli obyvatelia zo svojich miestnych komún do vyššie položených sídlisk alebo ako strážny bod cesty pri prechode cez pohorie Považský Inovec z Ponitria na Považie. Neskôr sa obchodná trasa presunula a hradisko stratilo svoj význam ako strážny bod.

OSÍDLENIE V DOBE ŽELEZNEJ NA VÝCHODNEJ STRANE POHORIA POVAŽSKÝ INOVEC

O intenzite osídlenia v neskorej dobe bronzovej a v dobe železnej svedčia nálezy keramiky z uvedeného časového obdobia, ako aj ojedinelé nálezy železných a bronzových predmetov. Medzi významné nálezy z doby halštatskej patrí železný sekeromlat a tzv. skýtske streľky, ktoré zrejme vychádzajú z východných predlôh, kde boli súčasťou výzbroje skýtskeho bojovníka. Neďaleko hradiska na južnom svahu vrchu Marhát sa našiel ojedinelý depot bronzových predmetov, ktorý je možné rámcovo datovať do obdobia neskorej doby bronzovej (8. storočie pred n. l.). Súbor tvorí 16 predmetov - osem otvorených nákrčníkov so stočnými očkami na koncoch, otvorený nákrčník so zašpicatenými koncami, dva kosáky s jazykovitou rukoväťou, sekerka s tuľajkou a postranným uškom, dláto s tuľajkou, dva tyčinkovité náramky s geometricky rytou výzdobou a plechový špirálovitý náramok bez výzdoby. Celý nálež patrí nositeľom lužickej kultúry, a buď si tieto predmety ukryl nejaký človek pred neznámym nebezpečenstvom, alebo ide o votívny, obetný dar nejakému božstvu.



osídlenie východnej strany Považského Inovca v dobe halštatskej a v dobe laténskej



staré prechody v oblasti Považského Inovca



skýtske streľky



sekeromlat



strieborná spona z obdobia sťahovania národov



bronzová sekerka z tuľajkou



skýtsky bojovník



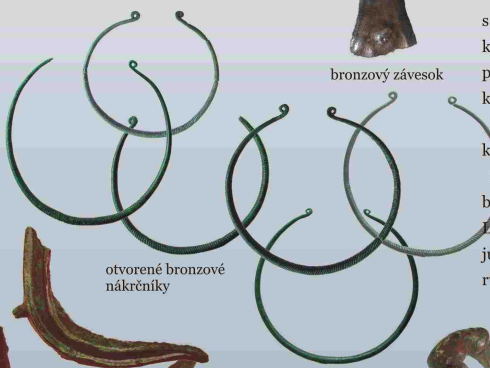
bronzové dláto



bronzový závesok

Doba halštatská

Zistené boli tri hradiská datované do doby halštatskej: Marhát, Podhradie - Hrad a Veľké Chlievany - Tábor. Hradisko Tábor má zvláštnu polohu - nachádza sa na solitérnej rozoranej vyvýšenine. Všetky hradiská sú známe len zo zberových nálezov a prieskumov. V mikroregióne bolo zistených 17 sídliskových polôh datovaných do doby halštatskej. Len na štyroch lokalitách prebehol výskum, ktorý odkryl sídliskové objekty: Topoľčany - Topoľčany - Krušovská cesta, Nitrianska Blatnica - Jurko, Lipovník. Ostatné polohy boli identifikované na základe povrchových zberov. Približne polovica sídlisk sa koncentruje okolo hradiska Marhát, ďalšie sa nachádzajú na brehu rieky Nitra. Tri sídliskové nálezy pravdepodobne súvisia s hradiskom v Podhradí - Hrade (dve polohy vo Velušovicach, ako aj ojedinelý nálež sekeromlatu z Prašíc).



otvorené bronzové nákrčníky



bronzové kosáky



rímska silno profilovaná spona



detail náramku

bronzové náramky



Doba laténska

Na danom území sú známe tri laténske hradiská: Bojná III - Žihľavník, Marhát a Podhradie - Úhrad. Ich existencia zrejme súvisí s cestami umožňujúcimi prechod z Ponitria do Považia, o čom zrejme svedčí nálež z Úhradu. Depot strieborných a zlatých keltských mincí predstavuje pozoruhodný súbor - prvýkrát sa tu našla drobná východonorická minca. S hradiskom na Úhrade súvisí sídliskový nálež na polohe Mníchova roľa - depot strieborných keltských mincí, fragmenty železného reťazového opaska z dvojnásobne stočených článkov a bronzového závesného háčika v tvare hlavičky koňa, ktorý bol súčasťou bronzového celokovového opaska. Tieto predmety predstavujú iba torzo ponechané na mieste hľadačmi pokladov, no napriek tomu svedčia o význame tohto sídliska.

Z Marhátu sú dosiaľ známe len ojedinelé nálezy: strieborná bójska minca s okridleným konikom z polovice 2. st. p.n.l., fragmenty spôn stredolaténskej konštrukcie a niekoľko laténskych streliet so spätným háčikom, no môžeme predpokladať aspoň refúgiálnu funkciu. Významný je nálež spóny s voľnou pätkou datovaný do včasného laténu.

Na hradisku Bojná III - Žihľavník zatiaľ prebehol len niekoľko prieskumov, ktorými sa podarilo získať dve laténske spóny a streľku so spätným háčikom. Z daného územia je známych 23 laténskych sídliskových polôh, na piatich boli odkryté sídliskové objekty: Hajná Nová Ves - Lúky, Ludanice - Mrtvice, Lužany, Topoľčany - Hrad a Topoľčany - Sihoť. Laténske sídliská sa koncentrujú predovšetkým v povodí potoka Hlavinka, zrejme sa viažu na výskyt železnej rudy v okolí Marhátu.

